

el fet s'esdevingué «a Ganiz» (i potser també «a Scler») amb *a* preposició.

En una cançó popular, recollida per MilàF., amb el seu admirable mètode de donar-hi vars. de vella tradició,, replagades en totes les comarques: «que si mos pares contents ne són / siga la vostra esposa, y vós mon servidor / --- / Demà anirem a Cànix, qu'és la festa Major» (altres versions substitueixen aquest nom per *Aiguaviva*, 5 k. NO. de Llagostera; o per *Aiguatèbia* Cfl.) (Romillo., 1882, 305.28). Tant el ritme ¹⁰ que el vers, com l'accentuació paroxítona dels dos noms concurrents, i la dels altres hemistiquis de la cançó, suposen accentuació a la síl·laba penúltima, *Cànix*, en aquest romanç; el qual deu venir de tradició ja antiga, puix que suposa un llogaret prou important per ¹⁵ atraure forasters amb la seva Festa Major.

L'inf. principal entre els de 1988 —el més conegut— J. Soler i Vicens (*En Pigallo*), fent recerques en els papers municipals, troba: 1421: «establiment fet ²⁰ per lo Rt. Senyor domer de Ganitz --- de una pessa de terra --- afr. a tremontana ab lo camí que va al veynat de Ganitz ---»: doc. que troba en una còpia que, segons la fotocòpia que m'envia, ha de ser de fi del S. XVII o princ. XVIII. En la llista municipal, no re- ²⁵ cent, dels veïnats, diu «veïnat de Ganiz», però un empleat municipal posà *Ganitz* en la llista dels «veïnats refundits».

No dubtem, doncs, que és *-tx* la forma exacta —entre altres coses perquè en la viciosa grafia dels textos ³⁰ del S. XIX es troba sovint *-ix* (*-ax* etc.) per *-tx* (*-ç*) però mai viceversa—²; en efecte, essent lloc decadent i ja en vies d'oblit, no crec dubtós admetre que la grafia de l'aficionat col·laborador, recollida per MilàF. i la ³⁵ d'algun empleat municipal de Llagostera (i ja llur pron. *ganitš* amb *-ix*) sigui deguda a imitació d'aquesta grafia viciosa; i també és ben probable que l'accentuació en la *-i* —desmentida pel vers del romanç—, no tingui més fonament.

ETIM. Com que la singular estructura d'aquest nom —que també contribuiria a aqueixes vacil·lacions gràfiques i accentuals— no ens hi guia gaire, importa molt tenir ben presents els *PARONIMS* i *HOMONIMS*. Els ordenem geogràficament.

(2) A l'alta vall del Ter: 913: «Lastonosa --- pervenit ad *ipsum Wanicum* --- Fagundella, Malatoscherio --- flumen *Tecere* ---» (Udina, *Arch. Cond. S. X*, 161.20); 914: «--- *ipsum Wanicum* vello» (Monsalv. xv, 82).³

(3) *Guanag*, Solsonès, que no conec sinó com afr. N. de Peracamps (8 k. SO. de Solsona), en dos docs., que lleigeixo a l'Arx. de Solsona, dels aa. 1074 i 1084.

(4) (o 4 i 5) *El Gòneg*, oit *al gónék*, i vist des de sota, com un enorme penyal més o menys cilíndric i ⁵⁵ punxegut, a mig aire d'una de les grans canals del vessant obac de la Serra de Cadí (1933), i també en l'enumeració de les partides de l'obac cadinenc, en les enq. de Cava i del Quer Foradat, 1935 (VIII, 106, 114): deu ser en te. de Cava, però ja prop del d'Arsè-

guel i del Boscal. Avui hi ha un refugi a la «partida *El Gòneg*» (llista de refugis forestals, p. p. la rev. excursionista *Vèrtex*, abril 1972, p. 58), n.º 45 de Pi de Bellver; si bé aquest poblet és uns pocs k. més a l'E. Qui sap si hi és idèntic aqueix *Gonica* que En Badia troba (sense localitzar) en l'IGC (nota 3) o és un homònim del Ripollès; el que en tot cas no té valor, en una font tan inexacta, és la *-a*.

(6) Semblança insuficient que impedeix assegurar que en aquest cas hi hagi connexió etimològica: Pla de *guànes* a la Vall de Cardós, te. Esterrí: pla de serra entre les valletes de Boldís i de Tudela.

(7) *Còneg*, pda. munt., te. Bernuí de Flamicell (xxxvii, 122.5).

(8) *Lo kuánik*, panell de garriga a la r. entre Ribagorça i el Pallars Jussà: és a la serra que parteix entre Alsamora i La Clua (xviii, 122.10).

(9) *Loz eskuániks*, pda. ribagorçana entre Sopeira i la ribera de Cornudella (xviii, 195).

(10) En el Baix Penedès: en un doc. de 1182: «--- nostram aquam q. venit de *Guanega*, ad *Stam Olivam* --- inter *Gannegs* et *Salfores* --- Sign. Petri *Guaners*» (*r* sembla ser error de còpia per *g*) (*Cart. St. Cugat* III, 289).

(11) Encara hi podem afegir un NP: «Bereng. de *Guanicis* canonico Maioricarum» a. 1294 (*BABL* VIII, 165); NP succedani d'un dels NLL del Princ.: tant per la importància i data dels llocs, com per la *-s* final, sembla probable derivar-ho del (10) o de l'(1). Car amb una base fonètica *-cis* s'explica molt bé no sols la *-z* de la forma del doc. de 1120-50, sinó també el resultat de *-ç* de la forma moderna, i més certa, *Gànitz* de l'(1).

Amb el dossier complet a la vista, comprem que tot plegat pot venir d'un NP germànic, de la innombrable sèrie dels derivats en *-ik* (83 noms en Först., que si hi sumem els en *-ka*, *-kā*, *-ki* passen de 300). Per a l'arrel cal dubtar entre A) *GANDI-*, que no és rara ⁴⁰ (22 + 9 en *GAN-*, Först., col. 594) i B') *WAN-* (44) o bé *WAND-* (B'') (24). Són quasi indiferents B' i B'' en fonètica catalana, que assimila *ND* → *n* des d'antic.

Convé analitzar els noms catalans en detall, per veure si, un per un, llur fonetisme suposa: sigui B) sigui ⁴⁵ A). Que a B) s'ajusten el (2), (3), (10) i (11) és evident, i també el (4) i (5) en sortirien sense dificultat (*guá-* > *gó-* tan estès dialectalment), i probablement, (6). Sembla clar que (1) vagi millor amb A) però la reducció de *gua-* a *ga-* (i *qua* → *ca*) que es veu tan sovint en ⁵⁰ els textos antics, i que s'ha imposat en certs contextos fonètics (*gaire*, *caire*, *escama*...), tingué més extensió dialectal cap al Nordest; i fins en la llengua comuna s'ha generalitzat en alguns mots (*gastar* etc.); veg. també NLL que estudiem en altres arts. (p. ex. *Gan-ganell*); en rigor, doncs, també (1) podria venir de *WAN(D)-*.

Més difícil fóra llavors explicar la *k-* dels (7), (8) i (9). Però potser seria per alguna contaminació. Perquè justament la *ø*, o el *ya*, d'aquests postula precisament *wa-*. La natural tendència nostra és a donar una etimo-